

Omsorgspakken

Barnet «Min historie»	Foreldre «Fortsatt foreldre»	Fosterfamilien «En god start»
--------------------------	---------------------------------	----------------------------------

En veileder

En systematisk oppfølging av barnet/ungdommen, foreldrene og fosterfamilien etter at barnet/ungdommen har flyttet i fosterhjem

Forord

Fosterhjemsnettverket i Trøndelag ble opprettet våren 2020, som en del av det styrkede fosterhjemsarbeidet som foregår i fylket. Ett av målene med å opprette et slikt nettverk har blant annet vært å se på hvordan man kan få til en mer lik og felles praksis for oppfølging av fosterbarn, foreldre og fosterfamilier. Arbeidet i fosterhjemsnettverket har blant annet resultert i utviklingen av Omsorgspakken og denne veilederen.

Veilederen bygger på bidrag fra alle fosterhjemsressursene som har vært en del av fosterhjemsnettverket siden oppstarten. Arbeidsgruppen som har utarbeidet veilederen har bestått av Marianne Aamdal Slotte, Kari Rakstang Betten og Lene Eun Kjesbu Munkeby. Vi har samlet en erfaring fra ulike deler av fosterhjemsomsorgen, både fra kommunale barneverntjenester og fra fosterhjemstjenesten i Bufetat.

Vi vil takke Owe Myklebust som jobber med et fosterhjemsprosjekt i Vestland/Rogaland. Deres arbeid gav oss inspirasjon og en skisse og bygge videre på. Takk til alle som har gitt oss innspill fra barneverntjenestene. Takk til engasjerte ansatte i Bufetat, KS og Statsforvalteren som har støttet og heiet på dette arbeidet. En spesiell takk til Landsforeningen for barnevernsbarn, Organisasjonen for barnevernsforeldre og Fosterhjemsforeningen i Trøndelag for ærlige tilbakemeldinger.

Vi håper Omsorgspakken blir sett på som et verktøy i arbeidet med å systematisere oppfølgingen av nye plasseringer – uavhengig hvor en bor. Det er fint å tenke på at barn, foreldre og fosterfamilier som bor i kommunene i Namdalen, Innherred, Trondheimsregionen, Kystregionen og Fjellregionen – får en tilnærmet lik oppfølging den første tiden.

Det blir spennende å se hvordan dere tar imot Omsorgspakken og om dere opplever den som nyttig når dere tar den i bruk. Vi håper arbeidet med dette kan utvikles videre. Det blir viktig at vi sammen finner gode måter å evaluere utprøvingen og hvordan vi skal revidere og justere Omsorgspakken etter hvert.

Verdal/Trondheim

25.11.2021

Marianne Aamdal Slotte
Fosterhjemsressurs, Innherred

Kari Rakstang Betten
Fosterhjemsressurs Innherred

Lene Eun Kjesbu Munkeby
Prosjektkoordinator, Barneløftet

Alle tegninger, bilder og små sitater i veilederen er laget av fosterbarn og er hentet fra en kalender laget av Orkdal barneverntjeneste i 2018. Kalenderen ble gitt til fosterhjemmene og samarbeidspartnere som en julehilsen.

Jente 10 år

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	3
1.1	Fosterhjemsarbeid i Trøndelag.....	4
2	Omsorgspakken.....	5
2.1	Hva er Omsorgspakken?.....	5
2.2	Utviklingen av Omsorgspakken	5
2.3	Hvorfor denne veilederen	5
2.4	Praktisk bruk.....	6
2.4.1	Bruk av planer.....	6
2.4.2	Det første møte	6
2.4.3	Forberedelse.....	7
2.4.4	Gjennomføring	7
3	Barnet	8
3.1	Tema 1 - Meg og mine familier	9
3.2	Tema 2 - Samvær og kontakt med familie og nettverk	10
3.3	Tema 3 - Å høre til - tilknytning og tilhørighet	11
3.4	Tema 4 - Hvorfor kan jeg ikke bo sammen med mamma og pappa?.....	11
3.5	Tema 5 - Mitt liv – min historie og min identitet	12
4	Foreldre	14
4.1	Første møte etter vedtak om flytting.....	15
4.2	Tema 1 - Fortsatt foreldre	16
4.3	Tema 2 - Samvær og samarbeid med fosterforeldre og barnevern.....	17
4.4	Tema 3 - Å være foreldre på avstand - Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet.....	19
4.5	Tema 4 - Hva var bakgrunnen for at det ble bestemt at barnet ikke kunne bo hjemme?....	20
4.6	Tema 5 – Fortsatt foreldre, evaluering og veien videre	21
5	Fosterfamilien.....	22
5.1	Første møte etter barnet har flyttet inn i fosterfamilien	23
5.2	Å vokse opp med fostersøsken.....	25
5.3	Å være familie eller nære nettverk	25
5.4	Tema 1 – Den nye familien	26
5.5	Tema 2 - Samarbeid med barnets familie	28
5.6	Tema 3 – Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet.....	30
5.7	Tema 4 - Følelsesregulering.....	31
5.8	Tema 5 - Avvisning.....	33
5.9	Tema 6 - Den nye familien, evaluering og veien videre	34
6	Avslutning.....	36

1 Bakgrunn

"Fosterhjemsfeltet har noen vedvarende utfordringer. Det er stadig vanskelig å rekruttere fosterhjem som svarer til barnas behov, og det er mangler ved hvordan samarbeid med barn og barns medvirkning ivaretas, og hvordan fosterhjem følges opp. Mange barn og unge opplever at de må flytte fra fosterhjemmet før det var planlagt. Det er heller ikke nødvendigvis samsvar mellom de ressursene som brukes i fosterhjemsomsorgen og barnas behov"

Fra «Trygge rammer for fosterhjem» NOU 2018:18

I mars 2016 kom stortingsmeldingen om fosterhjem, [«Trygghet og omsorg – fosterhjem til barns beste»](#). Et sentralt mål med meldingen er å legge grunnlaget for en videreutvikling og kvalitetsheving av fosterhjemsomsorgen (Meld.St. 17 2015–2016). Som det fremgår av den meldingen og en rekke andre utredninger og undersøkelser så er det i dag stor variasjon i oppfølgingen, og det kan være lite forutsigbart hva fosterfamilier kan få av tiltak og oppfølging, og i hvilket omfang.

I 2017 vedtok Stortinget den endelige barnevernsreformen. Iverksettingen av reformen har vært utsatt et par ganger, men trer nå i kraft 1. januar 2022. Som følge av reformen vil kommunene få økt ansvar for fosterhjem – både faglig og økonomisk. Kommunene får ansvar for all veiledning, både generell og individuell. Det vil si at BUFETAT sitt ansvar for generell veiledning overføres til kommunene.

I 2018 kom NOU 18:2018 ["Trygge rammer for fosterhjem"](#). Der pekes det på at det kan i mange kommuner være behov for å utvikle støttetiltakene for fosterhjem, for på den måten å møte de konkrete behovene fosterhjemmene har. Det bemerkes også at det i dag synes å være uklart hva som inngår i en ordinær oppfølging av fosterhjemmet, som alle fosterhjem skal få, og hvordan dette skiller seg fra forsterkningstiltak.

I kjølvannet av NOU 2018:18 «Trygge rammer for fosterhjem» ble det utlyst midler fra Barne-, og likestillings departementet (BLD) for å styrke arbeidet med fosterhjemsoppfølging. Forutsetningen for tildeling av midler var at midlene skulle benyttes til å styrke kommunenes arbeid med oppfølging og veiledning av fosterhjem, gjennom de kommunale læringsnettverkene. I føringene fra departementet ble det lagt til grunn at bevilgningen skal gå til utvikling, etablering og gjennomføring av kommunale veilednings- og oppfølgingstilbud til fosterhjem.

I Trøndelag ble de tildelte midlene brukt til å etablere et forsøk hvor det ble ansatt flere ressurspersoner som utgjør en lavterskel råd- og veiledningstjeneste for fosterhjem, og som gir forsterket oppfølging til enkeltfosterhjem på forespørsel fra barneverntjenestene i fylket. Det ble i søknaden til departementet om midlene vist til at man ville lage et nettverk for de personene som ble ansatt i disse stillingene. Innenfor dette nettverket ville et mål være å utvikle en mer felles praksis for fosterhjemsomsorgen i Trøndelag. Det ble allerede her nevnt at en for eksempel kunne se på om det gikk an å utvikle og tilby en «oppfølgingspakke» for den første tiden etter at et barn har flyttet i fosterhjem.

1.1 Fosterhjemsarbeid i Trøndelag

Fosterhjem er det mest brukte omsorgstiltaket for barn og unge som av ulike årsaker ikke kan bo hjemme hos foreldrene sine (Meld.St. 17 2015–2016:5). Det er derfor et av tiltakene det er viktigst at barneverntjenestene er gode på å følge opp og lykkes med. De 22 barneverntjenestene som dekker de 38 trønderske kommunene har tilsammen ansvaret for oppfølgingen av ca. 1000 barn som bor i fosterhjem.

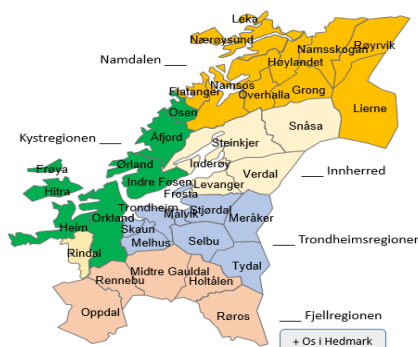
Når et barn flytter i fosterhjem er målsetningen at barnet får en bedre hverdag enn det hadde tidligere. Et fosterhjem skal gi barnet den tryggheten og den omsorgen de trenger for å utvikle sine evner og ferdigheter, og hjelpe dem på veien til å bli selvstendige voksne.

Barneverntjenestene i kommunene har et lovpålagt ansvar til å følge opp alle involverte; fosterbarnet, foreldrene, fosterforeldrene, tilsynsførere og andre som har en rolle i fosterhjemsarbeidet ([Rutinehåndbok for kommunenes arbeid med fosterhjem, 2006](#)). God kvalitet på oppfølgingen og tiltakene som tilbys, kan være avgjørende for at målet med fosterhjemsoppholdet nås, og kan hindre brudd i fosterhjemmet.

Begrepet «oppfølging» vil i [Fosterhjemsforskriften](#) § 7 (fra 1.1.22) presiseres til å omfatte alle former for oppfølging, veiledning og støtte under hele fosterhjemsforløpet. Det følger av samme bestemmelse at oppfølgingen skal være helhetlig og tilpasset til hver enkelt fosterfamilie og hvert enkelt barn. Denne innretningen er ment å gi kommunen både et grunnlag for å vurdere den enkelte fosterfamilie og barns behov, samt å tydeliggjøre kommunens plikt til å yte tilpasset støtte ([Fosterhjemsstrategien, Bufdir, 2021](#)).

Det gjøres mye godt fosterhjemsarbeid i trønderske kommuner i dag, samtidig som det har det vært noen vedvarende utfordringer i fosterhjemsfeltet over tid, slik det innledende sitatet sier noe om. Så også her i Trøndelag vet vi fra ulike undersøkelser og kartlegginger at oppfølgingen av barn som bor i fosterhjem, deres foreldre og fosterfamilier har forbedringspotensial og at det med fordel kan bli mer likhet i oppfølgingen som gis.

Fosterhjemsnettverket i Trøndelag ble opprettet våren 2020, som en del av det styrkede fosterhjemsarbeidet som foregår. Nettverksarbeidet er blant annet et ledd i å få delt kunnskap og erfaringer mellom barneverntjenestene og læringsnettverkene. Og gjennom det få til en mer lik praksis innenfor fosterhjemsomsorgen på tvers av Trøndelag. Nettverket har i hovedsak vært for fosterhjemsressursene, men i to første samlingene deltok også barnevernlederne i vertskommunene, ledere i fosterhjemstjenesten i Bufetat og representant fra Statsforvalteren. Gjennom de første samlingene ble det snakket om visjoner og mål, og videre hvordan man skal kunne nå målene. En av de tingene som det var ønskelig at nettverket skulle jobbe med var å se på om det var mulig å utvikle en «oppfølgingspakke» for de første månedene etter plassering. Det er arbeidet med dette som har resultert i Omsorgspakken.

2 Omsorgspakken

2.1 Hva er Omsorgspakken?

Omsorgspakken er en måte å systematisere oppfølgingen på. Den er tenkt som et minimumstilbud, og en del av oppfølgingen som skal bli gitt i forbindelse med at et barn flytter inn i et fosterhjem. Omsorgspakken er delt i tre og sikrer en systematisk oppfølging av barnet, foreldrene og fosterfamilien i den første tiden etter at et barn har flyttet i fosterhjem. Det blir viktig at et slikt minimumstilbud henger sammen med de tilbudene og tiltakene som barneverntjenestene har tilgang til for å støtte og hjelpe underveis i fosterhjemsforløpet, enten det er barnet, foreldrene eller fosterfamilien. I rutinehåndbok for kommunenes arbeid med fosterhjem vises det til at *overfor fosterbarn som trenger spesielt stell eller særlig tilsyn kan det settes inn forsterkningstiltak (BLD, 2006:28).*

Ved å jobbe seg gjennom Omsorgspakken dannes det et godt grunnlag for det videre arbeidet rundt barnet som har flyttet i fosterhjem. Dette gjøres gjennom å på et tidlig tidspunkt gi informasjon og innblikk i tematikk som man erfaringsvis vet er viktig for arbeidet med og rundt fosterbarnet. Gjennom å gjøre det slik har en tro på at man tidlig kan få innsikt i behov både hos barnet, foreldrene og fosterfamilien, og slik sette inn riktig hjelp og eventuelle nødvendige forsterkningstiltak. Det vil også kunne bidra til et bedre samarbeid mellom de involverte partene. Summen av dette vil kunne ha en forebyggende effekt og vil bidra til at barnet får en tryggere, bedre og mer stabil hverdag. Det er et mål at god oppfølging kan bidra til å forhindre at barnet må flytte utilsiktet.

2.2 Utviklingen av Omsorgspakken

Det er flere undersøkelser og utredninger av fosterhjemsomsorgen som har vist til at det er store variasjoner i den oppfølgingen fosterbarna, foreldrene og fosterfamiliene får, og at det med fordel kan bli mer likhet i oppfølgingen som gis. Vi vet at det finnes mye godt og relevant fagstoff i form av litteratur, forskningsrapporter faglige anbefalinger, veiledere, retningslinjer og annet materiell som film, illustrasjoner og faglige artikler som er tilgjengelige og kan benyttes som verktøy i arbeidet innenfor fosterhjemsomsorgen. I en hektisk arbeidshverdag vet vi av erfaring at det ikke alltid er tid og rom for å lete seg frem.

I utviklingen av Omsorgspakken har en bygget på den faglige plattformen og de faglige utviklingstrekkene som er aktuelle i dag, som for eksempel tilknytningsteori og traumebevisst omsorg. Vi har også hentet inspirasjon fra andre, blant annet fra Vestland/Rogaland. Arbeidsgruppa har bestått av personer som har erfaring fra fosterhjemsomsorgen fra ulike roller og forvaltningsnivåer. Temaene og innholdet er valgt ut basert på erfaring, kunnskap og faglige anbefalinger om fosterhjemsomsorg. Flere er gitt mulighet til å komme med innspill til både tema og innhold. Barnevernledernetverket er blitt informert underveis i utviklingen og ansatte i barneverntjenestene har blitt gitt mulighet til å komme med innspill. Det har også ansatte som jobber i fosterhjemtjenesten i Bufetat. I tillegg har man vært i kontakt med ulike interesseorganisasjoner; [Landsforeningen for barnevernsbarn](#), [Forandringsfabrikken](#), [Organisasjonen for barnevernsforeldre](#) og [Fosterhjemsforeningen](#). Alle er blitt gitt mulighet til å gi oss innspill, og de tilbakemeldingene som har kommet har vært med på å bidra til Omsorgspakken.

2.3 Hvorfor denne veilederen

Utviklingen av Omsorgspakken og denne veilederen er et bidrag til hvordan vi kan jobbe for å få en mer systematisert oppfølging innenfor fosterhjemsomsorgen og sikre mer likhet i oppfølgingen som

gis - på tvers av Trøndelag. Denne veilederen erstatter ikke nasjonale faglige anbefalinger og kommunenes egne rutiner og retningslinjer for fosterhjemsarbeidet, men den er et arbeidsverktøy for kontaktpersonene i oppfølgingsarbeidet for å engasjere, inkludere og bli kjent både med barnet, foreldrene og fosterfamilien.

2.4 Praktisk bruk

Det er forsøkt å gjøre veilederen brukervennlig og lett forståelig. Barnet, foreldre og fosterfamilien har fått et kapittel hver, og hvert kapittel har underkapitler som beskriver de enkelte temaene og spørsmål som kan brukes til refleksjon. Det henvises til relevant fagkunnskap og gis forslag om videoer og materiell som støtter opp temaet. Det anbefales at kontaktperson setter seg inn i relevant faglitteratur ved behov.

2.4.1 Bruk av planer

Utarbeiding av tiltaksplaner og omsorgsplaner er en lovpålagt oppgave for barneverntjenesten. Det er også viktig å se planene som redskap for å styrke det faglige arbeidet med barneverntiltakene og for å bedre kommunikasjonen mellom barneverntjenesten og familiene (BLD, 2006). Å lage konkrete planer for oppfølgingen av fosterhjems plasseringen kan være et nyttig verktøy for barneverntjenesten. Dette kan bidra til forutsigbarhet for alle parter og gir et bedre utgangspunkt for evaluering og vurdering av tiltak underveis. Barne- og likestillingsdepartementet har utarbeidet [en veileder](#) om tiltaksplaner og omsorgsplaner.

I omsorgspakken har vi lagt inn forslag til planer som er tilpasset de ulike parter og de lovmessige krav som ligger til grunn.

I omsorgspakken er følgende planer anbefalt:

For barnet:

- Omsorgsplan
- Årlig plan og sjekklister for oppfølging av barn i fosterhjem

For foreldre:

- Plan for oppfølging og veiledning av foreldre med barn i fosterhjem

For fosterforeldre:

- Årlig plan og sjekklister for oppfølging av barn i fosterhjem (samme som til barnet)

2.4.2 Det første møte

Vi har valgt å ta med forslag til tema som bør gjennomgås i første møte med foreldrene og fosterforeldrene. Her må hver enkelt barneverntjeneste vurdere om det allerede eksisterer gode nok rutiner for dette møtet. Det vurderes at punktene som er satt opp første møte bør være avklart for å sikre et godt grunnlag for oppstart av omsorgspakken. Denne veilederen er et tillegg til, og erstatter ikke nasjonale faglige anbefalinger, kommunenes egne rutiner og retningslinjer for oppfølging og veiledning.

2.4.3 Forberedelse

Vær oppmerksom på barnets risiko og sårbarheter og dets styrker. Les fosterforeldrenes rapport fra opplæringen, og vær særlig oppmerksom på fosterforeldrenes styrker og sårbarheter. Gjør deg kjent med foreldrenes situasjon, og hva som kan påvirke de positivt og negativt.

Før gjennomføring av hvert tema anbefales det å gå gjennom temaet man skal ta opp. Se på vedlagte linker og anbefalt faglitteratur. Det er viktig å ha sett gjennom filmene man vil bruke på forhånd. Hent filmene fram på pc før samtalen slik at man lett finner fram. Om mulig koble det opp på en større skjerm. Ta gjerne med veilederen i samtalen og bruk den om en sjekklister.

2.4.4 Gjennomføring

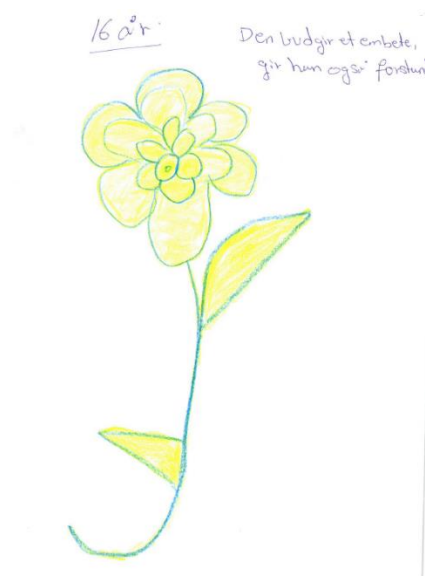
Omsorgspakken startes opp så tidlig som mulig og gjennomføres i løpet av de første 6 månedene etter at barnet har flyttet i fosterhjem. Hvis det av ulike årsaker blir vanskelig å gjennomføre dette bør det etterstrebes å få det gjort innen de første 12 månedene. Omsorgspakken introduseres i oppstartsmøte/kontraktsmøte.

Hver samtale har en varighet på 1-2 timer. Det anbefales at det settes opp treff minimum en gang i måneden og at alle treffpunkt settes opp ved oppstart. Ved behov kan møtene gjennomføres hyppigere enn månedlig. Dette vil være særlig aktuelt i oppfølgingen av foreldrene.

Tema 1-3 har samme tematikk både for barnet, foreldre og fosterforeldre. Etterstrebe at det jobbes parallelt med tema 1-3, men det vil være individuelle forskjeller. Det viktigste er at både barnet, foreldrene og fosterforeldrene går gjennom disse temaene.

Som en del av eller i tillegg til Omsorgspakken anbefales det felles treffpunkt mellom foreldre og fosterforeldre. Tematikken i tema 1-3 kan være aktuelle å snakke om sammen.

Det må alltid være rom for å tilpasninger knyttet til den enkelte plasseringen.

Jente 16 år

3 Barnet

Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne (BLD, 2009). Barnet skal bli lyttet til og barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Barneverntjenesten skal sørge for at barnet så tidlig som tilrådelig blir informert (på en måte som barnet forstår), om blant annet [hvilke rettigheter barnet har under saksbehandlingen](#), tjenestetilbud, og om situasjoner der barnet kan uttrykke sine synspunkter. Et barn kan opptre som part i en sak og gjøre partsrettigheter gjeldende dersom det har fylt 15 år og forstår hva saken gjelder (BFD, 2021).

Barn som bor i fosterhjem har behov for tilpasset informasjon og trygge voksne de kan snakke med om den situasjonen de står i, også når de er under 7 år.

Pakken til barnet vil ikke være like konkret som de andre, da samtaler med barnet må tilpasses dets alder og modenhet. Samtalene er delt inn i fire deler, men her må man være fleksibel og tilpasse mengde informasjon til det enkelte barn. Noen ganger må man dele opp et tema i flere samtaler eller man må gjenta samme tema flere ganger. Dette er vurderinger som tas i hver enkelt situasjon. Bruk god tid når dere skal prate med barnet og gi rom for at barnet kan stille spørsmål. ["Snakk med meg!"](#) er en veileder om å snakke med barn i barnevernet. Den er utarbeidet av barne- og likestillingsdepartementet i 2009. Barneombudet har kommet med en rapport som gir gode råd om samarbeid med barn, ["Å eie sin egen historie"](#)

3.1 Tema 1 - Meg og mine familier

[FNs barnekonvensjon](#) (1989) gir alle barn rett til familie. Barnets alder ved plasseringen og varighet av plasseringen er to blant flere forhold som påvirker deres opplevelse av hvem som utgjør deres familie.

Overordnet mål

- Barnet skal få informasjon om hva som skjer, hvilke rettigheter det har og oppleve å få hjelp og støtte i den første tiden i fosterhjemmet.

Forslag til verktøy

- Omsorgsplanen
- Brosjyren [«Til deg som bor i fosterhjem 0-12 år»](#) / [«Til deg som bor i fosterhjem 13-18 år»](#) fra Bufdir.
- Nettverkskart

Introduksjon

Oppfølging av fosterbarn skal legge til rette for at barnet erfarer å bli hørt og sett. Oppfølgingen skal gi fosterbarnet hjelp til å:

- etablere god forståelse av hva som skal skje - og hvorfor
- bli bevisst egne standpunkt
- få gi uttrykk for sine meninger
- oppleve trygghet i dagliglivet og for fremtiden.

Hvorfor bor barnet i fosterhjem

- Snakk med barnet om hvorfor det bor i fosterhjem og det som har skjedd rundt flytting
- Dersom barnet må bytte skole – snakk om hvorfor og hva dette innebærer. Kan noe gjøres for at barnet får en godopplevelse ved skolebytte?

Barnets rettigheter

I henhold til lover og forskrifter gi informasjon om [barnets rettigheter når det bor i fosterhjem](#). Bruk gjerne også heftet fra Bufdir «Til deg som bor i fosterhjem».

- Barnet har rett til å vite hvorfor det bor i fosterhjem
- Barnets rett til samvær med foreldre og søsken
- Barnet har rett til å få snakke med kontaktperson når han/hun lurer på noe
- Barnets rett til å si sin mening.
- Tillitsperson
- Tilsynsperson
- Taushetsplikt
- Økonomi - ut fra alder
- Når barnet fyller 18 år - ved behov
- Snakk om hvem som bestemmer hva
  - Barnet
  - Foreldrene
  - Fosterforeldrene
  - Barnevernet
  - Fylkesnemnda/domstolen

Gutt 5 år

Hva er viktig for barnet at vi vet?

- Gi barnet anledning til å fortelle om seg selv.
  - Interesser, hobbyer og fritidsaktiviteter
  - Hva liker barnet?
  - Hva liker ikke barnet?
  - Annen informasjon det er viktig for dem at du vet

Viktige personer for barnet

Snakk med barnet om hvem som er viktige personer for dem. Her kan dere tegne et nettverkskart.

- Hvem ønsker barnet å fortsatt ha kontakt med?
- Hvordan kan dette løses praktisk?

Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem, snakk om hvordan søskenkontakt kan opprettholdes.

- Gi barnet mulighet til å fortelle om søsken og hvordan det opplever relasjonen mellom dem.
- Hva ønsker barnet selv?
- Hvordan kan man legge til rette for kontakt med søsken og hva er mulig å få til.

Hverdagskultur

Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de store og små tingene vi gjør i hverdagen. Hvilke felles ideer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner har dere i familien? For eksempel hvordan snakker vi med og til hverandre, rutiner rundt måltider, hvordan gir vi beskjeder, feiringer, legger rutiner etc.

- Snakk med barnet om hvordan dette har vært hjemme hos foreldrene og hvordan det er i fosterhjemmet.
  - Hør med barnet om hvordan det har vært og blitt en del av en ny hverdagskultur?
  - Hva er likt, og hva er forskjellig?
  - Hva er viktig for barnet at er likt som hjemme? (I alle fall i overgangen)

3.2 Tema 2 - Samvær og kontakt med familie og nettverk

Overordnet mål

- Barnet skal ha god informasjon om gjennomføring av samvær.
- Barnet skal oppleve å bli hørt og at dets meninger blir tillagt vekt i spørsmål om samvær.

Forslag til verktøy

- Samværsplan

Introduksjon

Snakk med barnet om dets rettigheter til samvær. Samvær og kontakt med familie og nettverk er viktig for barna, men kan også fremkalle vanskelige følelser. For barna er det viktig å oppleve at de blir hørt og hensyntatt når det kommer til samvær.

Samvær

Snakk med barnet om:

- Hva står det om samvær i vedtaket? Hva betyr minimumssamvær? Tilsyn? Vis til at det er skrevet en plan for samvær
- Har det vært samvær etter at barnet flyttet inn i fosterhjemmet? Snakk om hvordan dette var. Hva var bra? Hva var mindre bra? Eventuelle forslag fra barnet som kan gjøre det bedre.
- Snakk om praktiske rammer rundt samværet. Hva ønsker barnet? Åpne opp for å få forslag fra barnet på tid, sted, aktiviteter etc. Hva er realistisk å få til?

- Om barnet har søsken, snakk om søskensamvær.
- Ta opp igjen spørsmål om det er andre i familie og nettverk barnet ønsker å ha kontakt med. Hvordan kan dette løses?
- Snakk om hvordan en skal forholde seg til digital kontakt (telefon, sosiale medier o.l)

3.3 Tema 3 - Å høre til - tilknytning og tilhørighet

Overordnet mål

- Bidra til at barnet opplever at både barneverntjenesten, foreldre og fosterfamilien legger til rette for og kjenner barnets behov og følelser knyttet til å være en del av flere familier.

Forslag til verktøy

- Nettverkskart
- Genogram

Å høre til i flere familier

- Snakk med barnet om det å tilhøre to familier. Trekk trådene fra samtaler med foreldre og fosterforeldre. Del dette med barnet.
- Tematiser lojalitetskonflikter barnet kan stå i.

Det tar tid å bli kjent

- Snakk med barnet om endringene det står i (hjemme, skole, venner etc.).
- Snakk om hvordan barnet opplever seg møtt og inkludert i fosterfamilien. Kan det gjøres noe for at barnet kan få det bedre?

Kontakt med foreldrene

- Snakk om barnets kontakt med foreldrene og barnets opplevelse av dette.
- Snakk om barneverntjenestens kontakt med foreldrene. Får de hjelp?

Kontakt med søsken

- Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem. Snakk om dets kontakt med søsken og hvordan dette oppleves. Snakk gjerne om barneverntjenestens kontakt med søsken.

Kontakt med andre

- Lag et nettverkskart og genogram (familietre). Kartlegg hvem som er viktige personer for barnet fra dets perspektiv. For eksempel øvrig familie, venner, naboer, trenere, lærere, etc.

3.4 Tema 4 - Hvorfor kan jeg ikke bo sammen med mamma og pappa?

Overordnet mål

- Hjelp barnet til en bedre forståelse for hvorfor de bor i fosterhjem.
- Sikre at barnet vet hvorfor det bor i fosterhjem.
- Hjelp barnet med å håndtere situasjonen på en best mulig måte.

Forslag til verktøy

- Vedtak fra fylkesnemnda

- Tidslinje

Introduksjon

For fosterbarn er det viktig å få informasjon om hvorfor det måtte flytte og hvorfor de ikke kan bo sammen med foreldrene sine. Å få forståelse for bakgrunnen for og årsakene til hva som har skjedd, vil styrke barnets mulighet for å mestre det som har skjedd før, og det som skjer nå. Spesielt vil det hjelpe barnet hvis det tror at plasseringen er forårsaket av forhold ved dem selv.

Hvorfor kan jeg ikke bo sammen med mamma og pappa?

Ta hensyn til barnets alder og modenhetsnivå. Vær oppmerksom på barnets signaler. Gjenta gjerne det dere snakket om i tema 1. Dette er et tema som må snakkes om flere ganger. Vær særlig oppmerksom på følelser som skyld og skam.

- Hvilke tanker har barnet selv rundt hvorfor de bor i fosterhjem?
- Snakk om vurderingene og begrunnelsene som er gjort av fylkesnemnda, tingrett og sakkyndig.
  - Snakk om hvordan barn skal ha det og hva barn trenger av sine omsorgspersoner
  - Finn konkrete situasjoner og eksempler som kan hjelpe barnet å forstå hvorfor det ikke kan bo sammen med mamma og/eller pappa.

Når ting blir vanskelig

Snakk med barnet om hva som skjer med dem når ting blir vanskelig. Hjelp dem å sette ord på de følelsene som oppstår. Se filmen under sammen med barnet, og snakk om det dere har sett.

- [Tankar og følelsar - https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E](https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E)

Hvilken støtte får mamma og pappa nå?

Mange barn og unge engster seg for foreldre sine etter at de har flyttet i fosterhjem. Foreldrene fortsetter å være viktige for barna selv om de ikke bor sammen lengre. Barnevernet har etter loven plikt til å følge opp foreldrene til barna som er i fosterhjem

- Gi konkret informasjon om hvem som hjelper mamma og pappa med hva. Referer gjerne til ting vi har snakket med foreldrene om.

Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem

- Snakk igjen om søskenkontakt og hvordan den kan opprettholdes og vedlikeholdes. Hvem kan hjelpe barnet med dette?
- Gi barnet informasjon om søsken og hvordan det går med dem. Trygg dem på at søsken har det bra.

3.5 Tema 5 - Mitt liv – min historie og min identitet

Overordnet mål

- Oppsummere det dere har snakket med barnet om tidligere
- Få frem barnets behov og ønsker i videre samtaler

Introduksjon

Barn har behov for forutsigbarhet og trygge rammer rundt seg. For å bidra til dette er det viktig at de har kjennskap til og forståelse for det som skjer rundt dem. Gjennom de samtalene dere allerede har hatt med barnet har det vært et mål å oppnå dette. Landsforeningen for barnevernsbarn sier at en beskjed ikke er gitt før den er forstått. Vær oppmerksom på barnas opplevelse og forståelse av innholdet i tidligere samtaler.

Oppsummering av tidligere tema

Ha en samtale med barnet hvor dere oppsummerer det dere har snakket om tidligere. Utforsk sammen med barnet hvordan alt dette kan gi en beskrivelse av dem selv og deres liv.

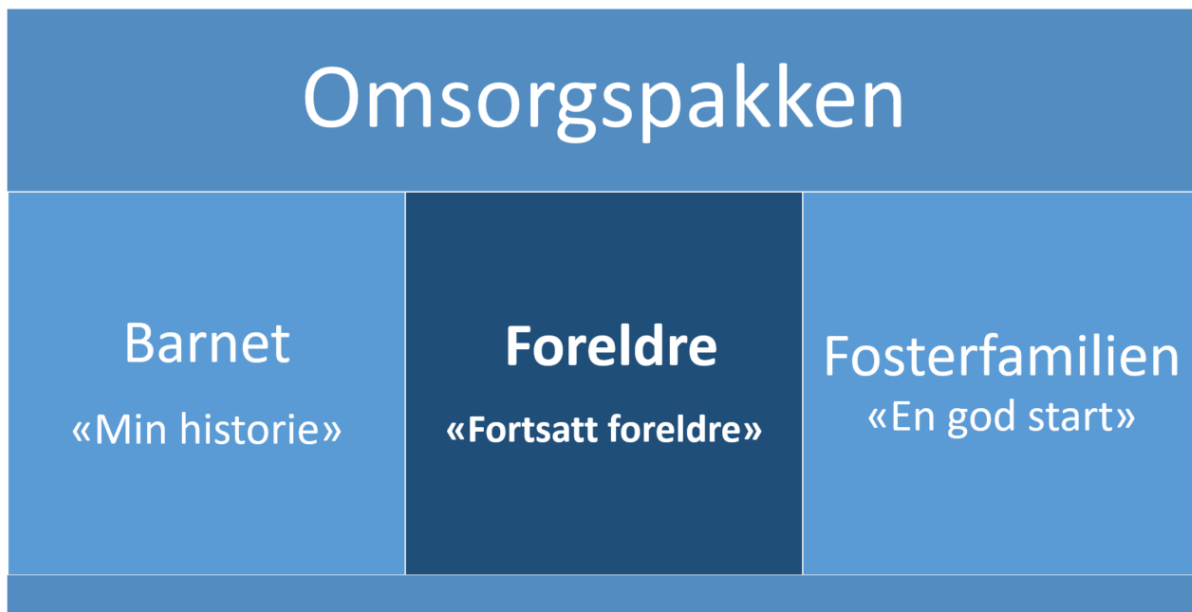
Snakk med barnet om den oppfølgingen dere har hatt med foreldre, fosterforeldre og eventuelt søsken.

Hva skjer framover

- Snakk om hvordan kontakten med barnevernet og andre vil være fremover.
  - Har barnet behov for mer eller annen informasjon enn det har fått nå?
  - Er det behov for å ha flere samtaler med tema som for eksempel hvordan barnets erfaringer har påvirket dem eller barnets hverdag nå.
- Kan det avtales en samtale med barnet og foreldrene sammen om flyttingen? Snakk med barnet om hvordan en slik samtale kan oppleves trygg.

Gutt 7 år

4 Foreldre

I Lov om barneverntjenester § 1-7, Barnevernets plikt til å samarbeide med barn og foreldre står det at «Barnevernet skal utøve sin virksomhet med respekt for og så langt som mulig i samarbeid med barnet og barnets foreldre». Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse følger av lov om barneverntjenester § 4-16 som sier at: «Barneverntjenesten har etter omsorgsovertakelsen et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene. Barneverntjenesten skal vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak for barnet. Barneverntjenesten skal, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Der hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barneverntjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 4-21»

Det anbefales at omsorgspakken gis til alle foreldre, men det må tas hensyn til hvor foreldrene er, og det må være rom for fleksibilitet i gjennomføringen. Foreldre vil ha ulike behov etter at barna deres har flyttet i fosterhjem. Dette innebærer at dere må ha rom for å bruke noe mer tid på enkelte deler av pakken, og kanskje må man bruke flere samtaler på enkelte tema.

Start gjerne samtalen med å gå gjennom dagens tema. Informer og sett av 10-15 minutter i starten av hver samtale til å fortelle foreldrene hvordan det går med barnet. Spør i starten av samtalen om det er noe foreldrene ønsker å snakke om på slutten av samtalen.

4.1 Første møte etter vedtak om flytting

Overordnet mål

- Ivaretagelse av foreldrene
- Lage plan for oppfølging og veiledning
- Legge til rette for et godt samarbeid i fortsettelsen
- Legge til rette for trygghet og tillit for foreldrene

Forslag til verktøy

- Plan for oppfølging og veiledning av foreldre som har barn som bor i fosterhjem

Introduksjon

Etter en omsorgsovertakelse har barneverntjenesten en selvstendig plikt til å følge opp barnets foreldre. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. ([barnevernloven § 4-16](#))

- Introduser plan for oppfølging og veiledning av foreldre med barn i fosterhjem og at dere i dette møtet ønsker å fylle ut dette sammen med foreldrene.

Omsorgsvedtak

Vurdere behovet for å gå gjennom hva som er blitt bestemt i fylkesnemnda/bakgrunnen for flytting sammen med foreldrene.

- Vis til hva som står i vedtak
  - Hva betyr det som står der?
  - Har vi en felles forståelse for hva som er bestemt (NB! Vi skal bruke mer tid på dette på tema 4)
- Samværsplan
  - Konkret plan. (NB! Gjennomgang av forventninger til samvær kommer på tema 2)

Retten til å medvirke

Foreldre har rett til å medvirke og barneverntjenesten skal i størst mulig grad gjennomføre sitt arbeid i samarbeid med foreldrene. Samarbeidet mellom foreldrene og barneverntjenesten kan være utfordrende, spesielt rett etter omsorgsovertakelse. Barneverntjenestens plikt til oppfølging og veiledning er uansett gjeldende, og barneverntjenesten har et særlig ansvar for at dette fungerer best mulig.

- Snakk med foreldrene om rammene for møter med barneverntjenesten. Hva skal til for at foreldrene føler seg trygge under møtene?
- Hva trenger du/dere informasjon om fra barneverntjenestene? Hva er viktig for dere?

Plan for oppfølging og veiledning av foreldre som har barn som bor i fosterhjem

- Fyll inn skjemaet plan for oppfølging og veiledning av foreldre som har barn som bor i fosterhjem. Dette fylles ut sammen med foreldrene. Spørsmål om krav til mer samvær eller tilbakeføring skrives av barneverntjenesten ut fra vedtak i fylkesnemnda.
- Særlig viktige punkter å snakke om:
  - Snakk sammen om hvordan foreldrene kan bidra positivt for barnet.
  - Hvem kan hjelpe deg? (Barneverntjenesten, familievernkontoret, Nav, psykisk helse, andre)
  - Samarbeidet med fosterfamilien
- Dersom det er gjennomført familieråd - hvordan bruke dette i fortsettelsen?

- Lag en plan for videre avtaler.

Presentasjon av “Fortsatt foreldre”

- Hensikt og mål
  - Sikre at foreldrene får den oppfølgingen og veiledningen de har behov for.
  - Bidra til et bedre samarbeid og en felles forståelse, som igjen vil føre til gode samvær og bedre kontakt mellom barnet, foreldrene, fosterforeldrene og barneverntjenesten.
  - Et verktøy i arbeidet med å legge til rette for at foreldrene skal få tilbake omsorgen for barnet dersom hensynet til barnet ikke taler mot det

4.2 Tema 1 - Fortsatt foreldre

Overordnet mål

- Få frem barnets behov ut ifra foreldrenes perspektiv
- Foreldre skal oppleve at kunnskapen de har om barna blir videreført til fosterfamilien
- Foreldrene skal oppleve at de blir hørt og at de fortsatt er viktige for barnet. Trygge dem på at barna blir ivaretatt i fosterhjemmet.
- Hjelpe barnet til å få en god start i fosterfamilien
- Bli bevisst likheter/ulikheter i egen og fosterfamiliens kultur og leveste

Forslag til verktøy

- [Genogram](#) og nettverkskart (familietre)

Introduksjon

- Innledningsvis gjentas mål og hensikt med «fortsatt foreldre»:
  - Sikre at foreldrene får den oppfølgingen og veiledningen de har behov for.
  - Bidra til et bedre samarbeid og en felles forståelse, som igjen vil føre til gode samvær og bedre kontakt mellom barnet, foreldrene, fosterforeldrene og barneverntjenesten.
  - Et verktøy i arbeidet med å legge til rette for at foreldrene skal få tilbake omsorgen for barnet dersom hensynet til barnet ikke taler mot det.
- «Fortsatt foreldre» er en del av oppfølgingen laget for foreldre med barn i fosterhjem. Det tas opp en del tema vi vet er relevante for foreldre med barn i fosterhjem og som vi med stor sannsynlighet vil snakke mye om fremover.
- Vi vet at det er viktig å etablere et godt samarbeid mellom barn, foreldre, fosterhjem og barneverntjenesten så tidlig som mulig etter at barnet har flyttet inn i et fosterhjem.
- Informer om tilbudet «min historie» og «en god start» for barnet og fosterforeldre.

Kultur

- Kultur er generelt et svært omfattende begrep, og det kan forklares på ulike måter. I denne sammenhengen handler det om felles ideer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner.
- Barnets kulturelle rettigheter skal respekteres og sikres så sant de ikke kommer i strid med andre av barnets rettigheter.

Religion og etnisitet

- Et menneskes religion og etnisitet er nært knyttet til kultur. Dersom det er forhold knyttet til barnet, foreldre eller fosterfamilien knyttet til religion eller etnisitet må det brukes tid på dette.
  - Hva er viktigst for dere at barnet får med seg videre?
  - Hvordan kan man samarbeide med fosterforeldre for å hjelpe barnet med å ivareta dette?
  - Hvem andre kan hjelpe? For eksempel barneverntjenesten, skole, flyktningetjenesten, menigheten etc.

Hverdagskultur

Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de store og små tingene vi gjør i hverdagen. Hvilke felles ideer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner har dere i familien? For eksempel hvordan snakker vi med og til hverandre, rutiner rundt måltider, hvordan gir vi beskjeder, feiringer, legger rutiner etc.

- Samtal om hvordan dette har vært hjemme hos foreldrene.
  - Hva er viktig for dere at barnet får med seg videre? Hva er viktigst?
  - Hvordan formidle dette til fosterforeldrene?
  - Hvordan vil det bli for dere at barnet blir del av en ny hverdagskultur?

Språkbevissthet

- Språket bruker vi for å kommunisere – både verbalt og kroppsspråk.
- Språket vil være farget av den kulturelle og sosiale konteksten det brukes i.
- I likhet med hverdagskultur er det nødvendig og betydningsfullt å forstå og være nysgjerrig på språket og kommunikasjonsformen til barnet. Det kan også være behov for å se på bruken av språk og kommunikasjonsformer i fosterfamilien.

Viktige personer for barnet ditt

Lag et nettverkskart og genogram (familietre). Kartlegg hvem som er viktige personer for barnet fra foreldres perspektiv. For eksempel øvrig familie, venner, naboer, trenere, lærere, etc.

- Hvem tenker dere det er viktig at barnet fortsatt har kontakt med?
- Hvordan kan dette løses praktisk?
- Om barnet har søsken:
  - Få frem foreldrenes opplevelse av søskenforhold
  - Har dere tanker og forslag til hvordan søskenrelasjonen kan opprettholdes?

Hjemmeoppgave

- Lag et brev/liste til fosterhjemmet med informasjon om hva som er viktig for deg at barnet får med videre av f.eks. vaner, holdninger, verdier og merkedager.

4.3 Tema 2 - Samvær og samarbeid med fosterforeldre og barnevern

Overordnede mål

- Skape et best mulig samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten med barnet i fokus.
- Avklare forventninger til hverandre og til samarbeidet

Forslag til verktøy

- Samværsplan
- Håndbok for barnevernsforeldre - [nettressurs](#)

Introduksjon til tema 2

- Innledningsvis tas det et tilbakeblikk på tema 1 og gjennomgang av hjemmeoppgave
- Gå igjennom dagens tema – mål og hensikt
- Vis til samværsplanen

Samarbeid med barneverntjenesten og barnets fosterfamilie

En rekke undersøkelser viser til at der foreldre, barneverntjenesten og fosterfamilien får til et godt samarbeid er det en positiv faktor for barnet.

- Samarbeidet mellom foreldre og barnevern kan være krevende, spesielt i denne fasen av en barnevernssak. Snakk om forventninger til hverandre og bli enige om hva som kan gjøres for å skape et best mulig samarbeid.
- Avklar hvilken informasjon foreldrene ønsker å få om barnet. Hvordan og hvor ofte skal dette gis. Forventningsavklaring.
- Barnets foreldre vil som oftest ha foreldreansvaret selv om barnet bor i fosterhjem. Snakk om hva det innebærer.
- Fosterforeldrene skal utøve daglig omsorg, men i samarbeid med barnets foreldre og med barnevernstjenesten. Snakke om hva det innebærer.
- Snakk om foreldrenes ønsker og forventinger til fosterhjemmet.
- Snakk om hvordan man kan samarbeide på best mulig måte; møter, sms, telefon, nett og annet. Avklar forventninger og hva det er realistisk å få til.
- Dersom det er samarbeidsmøter/ansvarsgruppe rundt barnet; avklar om foreldrene skal delta i denne.

Samvær

Hvis ikke fylkesnemnda bestemmer noe annet, har barn som flytter i fosterhjem krav på samvær med sine foreldre. Det fremgår av barnevernloven §4-19 og forankret både i Grunnloven §102 og 103, [barnekonvensjonen](#) artiklene 7, 8, 9 og 16 og [den europeiske menneskerettighetskonvensjonen](#) (EMK) artikkel 8.

Snakk med foreldrene om:

- Hva står det om samvær i vedtaket? Hva betyr minimumssamvær?
- Har det vært samvær etter at barnet flyttet inn i fosterhjemmet? Snakk om hvordan dette har fungert. Hva har fungert bra? Hva har fungert mindre bra? Eventuelle forslag til endring.
- Snakk om praktiske rammer rundt samværet. Hva ønsker foreldrene? Forslag til sted, tid, aktiviteter etc. Hva er realistisk å få til?
- Snakk om hvordan samværene kan fungere best mulig. Hva trenger barna fra sine foreldre? Hvilken rolle skal fosterforeldrene/tilsynet ha under samvær (for eksempel hvem setter grenser for barnet etc.)?
- Hvordan sikre kontakt med andre i familie og nettverk? Snakk sammen om hvem foreldrene ønsker at barnet fortsatt skal ha kontakt med og hvordan dette kan løses. Lag gjerne barnas nettverkskart og familiekart sammen med foreldrene.
- Dersom barnet har søsken som ikke bor i samme fosterhjem, snakk om søskensamvær. Hva kan foreldrene bidra med? Har de tanker og forslag til hvordan søskensamvær kan bli best mulig for barna.

Familieråd

Snakk om familieråd og hvordan dette kan brukes for å skape et godt samarbeid. Er det noen ressurser i familien/nettverket som kan hjelpe foreldrene.

Hjemmeoppgave

Skriv ned forventninger og ønsker til samarbeidet med barneverntjenesten og fosterforeldrene.

4.4 Tema 3 - Å være foreldre på avstand - Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet

Overordnede mål

- Bidra til at barnet opplever at både foreldre og fosterfamilien aksepterer barnets behov og følelser knyttet til å være en del av to familier.
- Bidra til at foreldrene opplever å få hjelp og støtte til å håndtere sitt foreldreskap.

Forslag til verktøy

- Håndbok for barnevernsforeldre - [nettressurs](#)

Introduksjon til tema 3

Etter en omsorgsovertakelse vil foreldrene fortsatt ha en viktig rolle i barnas liv og være dets foreldre. Forskning viser at foreldre har behov for å bli møtt av en barnverntjeneste som oppfører seg empatisk og hjelpende og ikke legger hindringer i veien for utøvelse av foreldreskapet (Moldestad og Skilbred, 2009). Når barnet bor i fosterhjem har barneverntjenesten et ansvar for å bidra til at foreldrene fortsatt får utøve sitt foreldreskap innenfor de rammer som foreligger ut fra barnets beste.

- Introduser begrepene tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet
- Å være foreldre på avstand
- Sorg, tap, skam

Tilknytning og tilhørighet til flere hjem og hele familien

- Snakk med foreldrene om deres tanker og følelser rundt temaet. Hvordan oppleves det for dem å se barnets kontakt med fosterforeldrene.
- Snakk om barnets behov for tilknytning og tilhørighet til to (eller flere) hjem, også når det jobbes for tilbakeføring.
- Snakk sammen om hvordan dere kan hjelpe barnet med dette.
  - Hvordan kan foreldrene snakke med barnet?
  - Er det behov for en samtale med foreldre og barn om flyttingen?
  - Hvordan er samarbeidet med fosterforeldrene? Kan det bli bedre?

Lojalitetskonflikt

- Snakk om hvilke lojalitetskonflikter barnet kan oppleve å stå i. Er dette noe foreldrene ser at deres barn opplever? Opplever kontaktpersonen at barnet står i en lojalitetskonflikt? Hvordan kan vi da hjelpe barnet?
- Vurder behov for å snakke om barnevernets forventninger til hvordan foreldrene snakker med og til barna om for eksempel barnevernssaken.

Å være foreldre på avstand

Når barn blir plassert i fosterhjem og vokser opp der, møter foreldrene mange utfordringer som truer deres foreldrerolle. De vil møte disse utfordringene forskjellig i forsøk på å bevare sin identitet som foreldre og som personer.

- Snakk om hvor viktig foreldrene er for barna, også på avstand.

- Snakk sammen om hvordan foreldrene kan ha en positiv rolle i hverdagen til barna når de bor i fosterhjem (Telefonkontakt, brev, bilder, samvær etc.).
- Snakk om foreldrenes opplevelse og følelser knyttet til det å ha ikke har omsorgen for barnet. Tematiser spesielt følelsene skyld, skam og sorg.
- Snakk om det foreldrene gjør bra for barnet i situasjonen de står i nå.

Hjemmeoppgave

- Del ut relevante dokumenter som gir en beskrivelse av hvorfor barnet bor i fosterhjem. For eksempel flyttevedtak, fylkesnemdvedtak, sakkyndig rapporter etc.
- Forberede foreldrene på at dere skal snakke om dette neste gang. Be foreldrene se gjennom dokumentene til neste gang og be dem om å sortere ut hva som gir mening, og hva som gir ikke mening
  - Tips: bruk markeringstusjer med forskjellige farger

4.5 Tema 4 - Hva var bakgrunnen for at det ble bestemt at barnet ikke kunne bo hjemme?

Overordnede mål

- Hjelp foreldrene til å forstå begrunnelsen for at barnet ikke bor hjemme

Forslag til verktøy

- Fylkesnemdvedtak/flyttevedtak
- Eventuelle sakkyndig rapporter

Introduksjon

Vi har et ansvar for å hjelpe foreldrene til å forstå hvorfor barnet bor i fosterhjem. Vedtak skrevet av barneverntjenesten og/eller fylkesnemnda inneholder ofte en del fagterminologier som kan være vanskelig for foreldre å forstå betydningen av. Ved å hjelpe foreldrene med å forstå begrunnelsen for hvorfor barnet bor i fosterhjem legges et bedre grunnlag for å hjelpe dem til å være en bedre forelder.

Når man ser på dette sammen er det viktig å huske at målet ikke er at man er enig, men man må ha en felles forståelse av vurderingene og begrunnelsen for hvorfor det ble bestemt at barnet ikke kunne bo hjemme.

Hvorfor bor barnet i fosterhjem

Vis til de dokumentene som ble delt ut sist gang og se sammen på vurderinger gjort av fylkesnemnda, tingretten og sakkyndig om mor/far som omsorgsperson.

- Reflekterer sammen rundt det som står der og hva som ble lagt til grunn for flytting av barnet
  - Hva gir mening for foreldrene og hva gjør ikke det?
- Bruk tid på å få en felles forståelse av det som står der.
  - Utforsk sammen betydningen av faguttrykk, terminologier og betydningen av det som står der.
  - Forsikre deg om at foreldrene forstår innholdet i ordene og begrepene vi bruker.
    - For eksempel:

- *å være tilstede for barnet.* For foreldrene kan dette bety å være fysisk tilstede, imens dette er et uttrykk som også blir brukt om å være emosjonelt tilstede og være tilgjengelig for barnet
- Emosjonell omsorg
- Mentalisering

Hjemmeoppgave

Hva har du/ dere behov for videre? Om dere ønsker videre veiledning, hva ønsker dere veiledning på?

4.6 Tema 5 – Fortsatt foreldre, evaluering og veien videre

Overordnede mål

- Sammenfatte det vi har gjort til nå og avklar videre behov for oppfølging og veiledning

Forslag til verktøy

- Evaluer plan for oppfølging og veiledning

Introduksjon til tema 5

Frem til nå har vi vært gjennom tema som er viktig for alle, uavhengig av foreldrenes situasjon. I fortsettelsen er det viktig å ta hensyn til hvor foreldrene er nå og hva de selv ønsker. Som hovedregel anbefales det at foreldrene får gjennomgått de resterende temaene i "Fortsatt foreldre".

Kort repetisjon av tidligere tema:

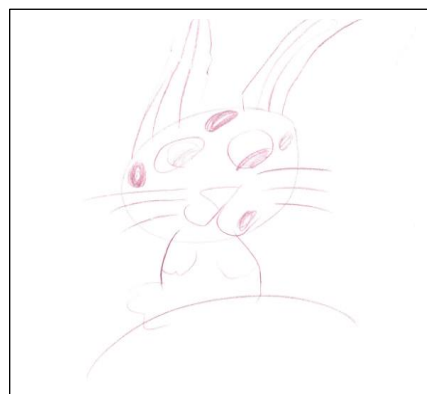
- Snakk sammen om det dere har vært gjennom tidligere. Er det kommet nye tanker rundt noe av dette?

Evaluer plan for oppfølging og veiledning

- Bruk skjema for evaluering av plan for oppfølging og veiledning.
- Hva trenger foreldrene at barneverntjenesten hjelper dem med nå?
  - Fra barneverntjenesten?
    - Presenter forslag til videre veiledning.
  - Henvisning til andre?

Oppfølging og veiledning videre

- Lag konkrete avtaler. Disse fylles inn i evalueringen.
  - Oppfølging
  - Veiledning
  - Samvær
  - Kontakt med fosterforeldrene
  - Søskenamvær
  - Familieråd
  - Samarbeid med barnevernet
- Ønsker foreldrene videre veiledning?
  - Tema for videre veiledning:
    - Når barna bodde hjemme
    - Hva har påvirket deg som forelder og på hvilken måte?
    - Hvordan har dette påvirket barnet?
    - Hva trenger barnet av sine omsorgspersoner i dag?
    - Vurderinger gjort om barnets behov av fylkesnemnd, tingrett og sakkyndig.

Jente 10 år

5 Fosterfamilien

“Barnevernstjenesten har et løpende og helhetlig ansvar for å følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. Oppfølgingsansvaret innebærer å gi fosterforeldrene råd og veiledning, og iverksette tiltak og gjøre endringer som er nødvendige for at barnet skal få best mulig omsorg” (NOU, 2018:18).

I pakken til fosterforeldrene er det lagt opp til 6 månedlige treff, hvorav to kan gjennomføres i tilknytning til lovpålagte oppfølgingsbesøk.

Et viktig fokus er å hjelpe fosterforeldrene til å ha et positivt fokus.

Hva synes fosterforeldrene de klarer bra?

Hjelp fosterforeldrene til å finne konkrete eksempler fra hverdagen.

Vær oppmerksom på at det er hele familien som tar på seg et fosterhjemsoppdrag. Støtte for å ivareta fosterforeldrenes egne barn skal skje gjennom barneverntjenestenes oppfølging av fosterhjemmet. I St. meld 17 (2015-2016) trekkes følgende frem som viktig for barna:

- Å være involvert i prosessen for å bli forberedt på den følgende tilpasningen i familien
- Å bli informert om fosterhjemsoppdraget og fosterbarnets behov
- At fosterforeldrene setter av tid sammen med egne barn
- At barnet får tilstrekkelig og tilpasset informasjon
- At barnet kan ta opp det som er vanskelig når et fostersøsken flytter inn
- Å forberede barnet på at fosterhjemsoppdraget avsluttes

Det anbefales også å bruke denne veilederen om barnet er i fosterhjem i familie og/eller nære nettverk. Det er under hvert tema nevnt ting man bør være ekstra oppmerksom på.

5.1 Første møte etter barnet har flyttet inn i fosterfamilien

Overordnet mål

- Gjennomgå avtaler
- Sikre at fosterforeldrene får nok, og relevant informasjon
- Informere og avtale oppfølging
  - Vedlegg: Forslag til årlig plan og sjekkliste for oppfølging av barn i fosterhjem

I tillegg til barneverntjenestens egne rutine anbefales det å bruke hefte med sjekkliste utarbeidet av Bufdir:

"Hvilken informasjon bør fosterhjemmet få når et barn skal flytte i fosterhjem?"

- Informasjon om fosterbarnet
  - Gi informasjon om barnets risiko- og beskyttelsesfaktorer
- Informasjon om fosterbarnets familie, slekt og nettverk
  - Samvær
  - Samværsplan
  - Samvær med søsken og evt andre
  - Familieråd
- Informasjon om hvorfor barnet skal flytte i fosterhjem
  - Informasjon fra vedtaket
- Helseopplysninger
  - Fastlege, BUP, PPT og tannlege
  - Helsestasjon
- Skole og barnehage
  - Oppfølging av skole/barnehage
  - Ansvarsgruppe - hvem deltar?
    - Vurderes om foreldrene også skal delta.
    - Drøft hvilken rolle fosterforeldrene har i ansvarsgruppa.
  - [Les mer om skolebytte og samarbeid mellom skole og barnevern i skoleveilederen](#)
- Informasjon om oppdraget som fosterhjem
  - [Fosterhjemsavtalen](#)
  - [Fosterhjemsavtalen – nytt punkt 10](#)
  - [Fosterforeldres arbeidsrettslige stilling og deres sosiale rettigheter](#)
- Informasjon om barneverntjenestens oppfølging og oppfølging av andre

<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2019/06/Samarbeidsguiden.pdf>

- Informasjon om oppfølgingen foreldrene får
  - Ta opp tanker rundt økt samvær og tilbakeføring
- Informasjon om oppfølging av barnet
- Omsorgspakken
- Gruppeveiledning
- Individuell veiledning
- Opplæring. Fosterhjemtjenesten BUFETAT

- Om fosterhjemmet er i slekt og nettverk tilbyr BUFETAT PRIDE - opplæring etter plassering
  - Informer om Bufetat sitt kurstilbud - videreopplæringsmoduler.
  - Informer om fosterhjemstjenestens tilbud «vi som har fostersøsken»
- Informasjon om fosterhjemsforeningen
  - Er de innmeldt? – fosterhjemtjenesten i BUFETAT betaler medlemskap det første året
  - Fosterhjemshåndboka
  - Filmene fra fosterhjemsforeningen – ligger på nettsidene og youtube
- Informasjon om tilsynsperson og barnets medvirkning
  - Barnets tillitsperson
  - “Mitt liv” programmet
- Økonomi
  - Veiledende satser for fosterhjem,
    - arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning
  - Kjøp av klær og nødvendig utstyr til barnet: kommuniser godt med fosterhjemmet om hvem som kjøper hva og hvilket utstyr fosterbarnet flytter til fosterhjemmet med
  - Tilskudd til etablering i fosterhjemmet
    - Hva trenger fosterhjemmet og hva dekkes av barnevernstjenesten
  - Permisjon fra jobb ut fra barnets behov
    - Dekning av tapt arbeidsfortjeneste ved frikjøp
    - Dekning av tapt arbeidsfortjeneste ved pålagte møter og veiledninger
  - Barnetrygd - fosterhjemmet søker om barnetrygd
  - Forsikringer - gjør avtale med fosterhjemmet vedrørende barnets forsikringer/forsikringsordninger
    - Fosterhjemmets reiseforsikring gjelder for fosterbarn
    - Annen nødvendig forsikring tegnes av barnverntjenesten
  - Gjør avtale med fosterhjemmet om utgifter som ikke dekkes av utgiftsdekningen (skoleturer, gaver til familie og nettverk, konfirmasjon, kostbare fritidsaktiviteter, utdanning etter videregående opplæring, ferie, turer mv.)
  - Gjør avtale med fosterhjemmet om utgifter som ikke dekkes av folketrygden (briller, kontaktlinser, fysioterapi, tannpleie, psykologbehandling etc.)
  - Regler om [lån og stipend fra Statens lånekasse](#)

Barneverntjenesten sender flyttemelding til:

- Bufetats fosterhjemtjeneste
- Fosterhjems kommunen (som oppnevner tilsynsperson)
- NAV, slik at fosterhjemmet kan søke om barnetrygd og slik at ev. andre ytelser til foreldrene stoppes (barnepensjon, hjelpestønad, grunnstønad mv.)
- Helsestasjonen
- Barnehage/skole/SFO
- Fastlege, BUP, PPT og tannlege
- Andre

«Dette var kjempegøy og jeg skal ikke gjøre det igjen!»

Gutt 3 år i en fornøyelsespark etter å ha prøvd en av attraksjonene

5.2 Å vokse opp med fostersøsken

Fosterforeldres egne barn har en viktig rolle i fosterhjemsoppdraget. De fleste har en god relasjon til sine fostersøsken, samtidig som de opplever situasjonen som krevende. En undersøkelse gjort av NOVA i 2019 viser at mange savner støtte og etterlyser tilbud om samtaler og kurs, og samlinger for barn som har fostersøsken (Gundersen og Jessen, 2019).

<https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2015/06/Fosterforeldres-egne-barn.pdf>

I retningslinjer for fosterhjem (Barne- og familiedepartementet, 2004) kapittel 10, om oppfølging av fosterhjemmet står det:

Barneverntjenesten bør også vurdere behovet for oppfølging av fosterforeldrenes egen barn, og eventuelt ha egne samtaler med disse ved besøk i fosterhjemmet.

Psykolog Vigdis Bunkholdt skriver:

I den løpende veiledningen må veiledere inkludere fosterfamiliens egne barn og la dem få snakke både alene og sammen med foreldrene om hvordan situasjonen fortøner seg fra deres synsvinkel. (Bunkholdt og Kvaran, 2015)

Avtal med fosterforeldrene samtaler med barna som har fått et fostersøsken.

Spørsmål til fosterforeldrene:

- Hva kan være positivt med å være "fostersøsken"
- Hva kan være vanskelig og utfordrende?
- Hva kan du som foreldre gjøre for dine egne barn?

Bufetat holder kurs som heter "For oss som har fostersøsken"

- Sjekk [fosterhjem.no](https://www.fosterhjem.no) - der står det når og hvor disse kursene er.

Filmen Tankar og følelsar - <https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E> kan man og se sammen med fostersøsken for å forklare om vanskelige følelser og tanker

5.3 Å være familie eller nære nettverk

Plasseringer i familie eller nære nettverk har i mange tilfeller vist seg å være en fordelaktig løsning for barna. Samtidig har flere undersøkelser pekt på at opplærings-, veilednings- og støttetilbudet til fosterhjem rekruttert i barnets familie og nettverk har vært mangelfullt sammenlignet med tilsvarende tilbud til ordinære fosterhjem.

Overordnede mål

- Gi fosterforeldrene kunnskap om de særlige utfordringene ved familie og nettverkplasseringer.
- Hjelp fosterforeldre å se den viktige rollen de har ved at fosterbarnet får fortsette å være en del av familien og/eller nettverket.

Forslag til verktøy

- [Faglig anbefaling – Fosterhjems plasseringer i barnets slekt og nære nettverk](#)

Introduksjon til tema 5

Lojalitetskonflikter

Det er nødvendig å forstå de komplikasjonene og dilemmaene som kan oppstå som følge av flyttinger til barnets slekt og nettverk. For eksempel må alle parter være klar over endringer i roller og ansvar innfor familien, både for de som direkte eller indirekte er berørt. Gode avklaringer kan minske konfliktgrunnlag og hindre utstøtning.

Frivillig plassering vs. Omsorgsovertakelse

- Hva betyr det særskilt for akkurat dette barnet?

Rollen som fosterforeldre

- Endring i rollen til barnet – hvordan oppleves det å gå over til å ha daglig omsorg.
- Endring i rollen i familien

Tap, sorg, skyld og skam

- Vær oppmerksom på hvilke tanker og følelser fosterforeldrene har rundt dette tema.
- Har de noen de kan snakke med om det som er vanskelig
- Har det oppstått konflikter/ vanskeligheter ved at de har blitt fosterhjem.

Familieråd

- Har det vært familieråd?
- I så fall skal det være oppfølgende familieråd?
- Hvis det ikke har vært, er det i så fall aktuelt nå?

5.4 Tema 1 – Den nye familien

Overordnede mål

Få en god start

- Bli bevisst endringene i familien med fokus på det som er bra
- Bli bedre kjent med barnet og opprinnelsesfamilien
- Bli bevisst egen kultur og levesett

Forslag til verktøy

- Hjemmeoppgave

«Det er godt å bo her, de forstår meg»

Jente 15 år om fosterhjemmet

Introduksjon

- Innledningsvis presenteres mål og hensikt med «en god start»
- «En god start» er en del av oppfølgingen for fosterforeldre for at det skal bli en så god start som mulig. Gjennom en god start tas opp en del tema vi vet er relevante innenfor fosterhjemsomsorgen og som vi med stor sannsynlighet vil snakke mye om i årene fremover.
- Det er viktig å etablere et godt samarbeid mellom barn, foreldre, fosterhjem og barneverntjenesten så tidlig som mulig etter at barnet har flyttet inn i et fosterhjem.
- Informer om tilbudet «min historie» og “fortsatt foreldre” for barnet og barnets foreldre.

En offentlig familie

- Et fosterhjemsoppdrag er et samfunnsoppdrag. Å gi omsorg til et barn i fosterhjem er et samarbeid mellom flere parter. Fosterforeldrene skal utøve daglig omsorg, men i samarbeid med barnets foreldre og med barnevernstjenesten.
- Som fosterhjem blir man en offentlig familie blant annet gjennom at fosterforeldrerollen utføres som et oppdrag for det offentlige.
- Fosterforeldrene mottar arbeidsgodtgjøring, og det føres tilsyn og kontroll. De tilbys hjelp og støtte, men de er også gjenstand for vurdering som foreldre og som familie, noe som kan oppleves forstyrrende på familiens hverdagsliv.
  - Snakk om på hvilken måte fosterfamilien har merket at de har blitt en offentlig familie?
  - Snakk med fosterforeldrene om rollen familien har i barnevernssystemet og om hvordan dette påvirker egne barn og familiens hverdagsliv.

Den nye familien

- Når et nytt barn flytter inn i familien blir familien utvidet, men også endret. Forandringer kan oppleves bryssomme og krevende, men kan også innebære muligheter for gode valg og ny utvikling.
- Et nytt medlem i familien vil bringe med seg sin egen kultur, vaner og tradisjoner som kan tilføre familien ny verdifull kunnskap og erfaring. Samtidig vil familiemedlemmenes relasjoner påvirkes og endres. Fosterforeldre må være forberedt på å planlegge for å leve i forandring. Dette gjelder også fosterhjemmets egne barn.
  - Snakk med fosterforeldrene om endringene i familiesystemet
  - Hvordan har det vært for dem og hvordan tror de det har vært for egne barn?
  - Hvordan tror de det har vært for fosterbarnet å komme inn i deres familie?

Kultur

- Kultur er generelt et svært omfattende begrep, og det kan forklares på ulike måter. I denne sammenhengen handler det om felles ideer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner.
- Barnets kulturelle rettigheter skal respekteres og sikres så sant de ikke kommer i strid med andre av barnets rettigheter.
- Det er fosterhjemmets oppgave å legge til rette for dette. Fosterforeldrene kan oppleve disse oppgavene som utfordrende og krevende, ikke minst når barnets kulturelle eller religiøse bakgrunn adskiller seg vesentlig fra fosterhjemmets.
  - Er dere kjent med barnet og dets families tradisjoner for eksempel feiringer av bursdager, mors- og farsdag, jul og påske?
  - Hvordan kan fosterfamilien gjøre seg kjent med dette?

Religion og etnisitet

- Et menneskes religion og etnisitet er nært knyttet til kultur. Dersom det er forhold knyttet til barnet, foreldre eller fosterfamilien knyttet til religion eller etnisitet må det brukes tid på dette.
  - Hvordan kan fosterhjemmet forsikre seg om at barnet blir kjent med egen etnisitet og/eller religion?
  - Hvordan kan fosterfamilien selv bli kjent med barnets etnisitet og/eller religion?
  - Hvordan kan man samarbeide med foreldrene for å få informasjon?

Hverdagskultur

Hverdagskultur beskriver hverdagslivet i en familie og alle de store og små tingene vi gjør i hverdagen. Hvilke felles ideer, verdier, holdninger, regler, vaner og tradisjoner har dere i familien? For eksempel hvordan snakker vi med og til hverandre, rutiner rundt måltider, hvordan gir vi beskjeder, feiringer, legger rutiner etc.

- Samtal om hvordan dette utarter seg i hverdagen hos familien. Snakk om viktigheten av å bli bevisst fosterfamiliens hverdagskultur og med barnets hverdagskultur.
  - Hva er likt, og hva er forskjellig?
    - Vær oppmerksom på små og hverdagslige ting
  - Hva er viktig for fosterfamilien?
  - Hva tenker de de kan endre på, og har de allerede endret noe?
  - Hvordan kan de få kjennskap til barnet og familiens hverdagskultur.

Språkbevissthet

- Språket bruker vi for å kommunisere – både verbalt og kroppsspråk.
- Språket vil være farget av den kulturelle og sosiale konteksten det brukes i.
- I likhet med hverdagskultur er det nødvendig og betydningsfullt å forstå og være nysgjerrig på språket og kommunikasjonsformen til barnet. Det kan også være behov for å se på bruken av språk og kommunikasjonsformer i fosterfamilien.

Hvis fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk – vær oppmerksom på:

- Endring i rolle – hvordan oppleves dette?
- Spesielt for familie - etterspør viktige personer også på den siden av familien som ikke er i slekt med fosterhjemmet – vær obs på følelser knyttet til dette temaet
- Kultur og identitet -
  - Å flytte til fosterhjem i familie kan bety at barn opprettholder kulturell identitet. Vaner, tradisjoner og familiekloder kan være kjent for barnet, og det kan allerede være en tilhørighet til fosterhjemmet
  - Å flytte i fosterhjem i nettverk kan for noen barn også innebære at en opprettholder «den røde tråden». Noen kan da få beholde nærmiljøet med skole og venner/familie.

Hjemmeoppgave

- Identifisere områder hvor det er stor forskjell og likhet på hverdagskulturen til familien og den kulturen barnet er vokst opp med og kjent med (gjerne sammen med barnet).
- Bli bedre kjent med barnets opprinnelsesfamilie ved å sammen med barnet lage fosterbarnets familiekart/familietre – for eksempel ta i bruk hjelpeark fra Mitt liv permen

5.5 Tema 2 - Samarbeid med barnets familie

Overordnede mål

- Skape et best mulig samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre og barneverntjenesten med barnet i fokus.
- Avklare forventninger til hverandre og til samarbeidet

Forslag til verktøy

- Samværsplan
- [Samarbeidsguide fra Fosterhjemsforeningen](#)
- [Samværsguide fra Fosterhjemsforeningen](#)

Introduksjon til tema 2

- Innledningsvis tas det et tilbakeblikk på tema 1 og gjennomgang av hjemmeoppgave
- Gå igjennom dagens tema – mål og hensikt
- Vis til samværsplanen

Samarbeid med barnets familie

Alle barn har rett til familie, og målet for all plassering er i utgangspunktet at barn skal tilbake til sine foreldre. Dette må være utgangspunktet når man snakker om viktigheten av et godt samarbeid med barnets familie. Forskning tyder på at fosterfamilier som har en inkluderende holdning til barnets foreldre og slekt, viser en aksept som er en positiv faktor for barnet

1. Fosterforeldre må inneha gode samarbeidsferdigheter. Vis til tema 1 og hvor det ble snakket om at et fosterhjemsoppdrag er et samfunnsoppdrag og at man blir en offentlig familie.
2. Å gi omsorg til et barn i fosterhjem er et samarbeid mellom flere parter. Fosterforeldrene skal utøve daglig omsorg, men i samarbeid med barnets foreldre og med barnevernstjenesten.
3. Barnets foreldre vil som oftest ha foreldreansvaret selv om barnet bor i fosterhjem. Snakk om hva det innebærer.
4. Snakke om hvordan man kan samarbeide på best mulig måte, felles møter, sms, telefon, nett og annet.
  - 4.1. Dersom det er samarbeidsmøter/ansvarsgruppe avklar om foreldrene skal delta.
5. Se på barnets familietre. Er det andre i familien/nettverket som er viktig for barnet og som barnet skal ha jevnlig kontakt med (obs stefamilie).
6. Hvis barnet har søsken. Snakk om søskensamvær og samarbeid med søskens/halvsøskens/stesøskens omsorgspersoner

Samvær

Hvis ikke fylkesnemnda bestemmer noe annet, har barn som flytter i fosterhjem krav på samvær med sine foreldre. Det fremgår av barnevernloven §4-19 og forankret både i Grunnloven §102 og 103, barnekonvensjonen artikkelene 7, 8, 9 og 16 og EMK artikkel 8. Det er bare barnet og barnets foreldre som har lovfestet rett til samvær med hverandre.

- Fosterforeldrenes rolle før, under og etter samvær

Vis filmen [Samvær - Norsk Fosterhjemsforening](#):

Snakk med fosterforeldrene om:

- Umiddelbare reaksjoner på filmen
- Hva står det om samvær i vedtaket? Hva betyr minimumssamvær?
- Har det vært samvær etter at barnet flyttet inn i fosterhjemmet?
- Det er i all hovedsak bare barnet og barnets foreldre som har lovfestet rett til samvær med hverandre. Det er viktig å huske at det kan være andre i barnets familie, som søsken, besteforeldre, tanter eller onkler som er viktige for barnet.
- Holdninger og verdier til foreldre som er blitt fratatt omsorgen – hvilke tanker hadde de før plassering, hvilke tanker har de nå. Generelt og spesifikt.

Andre verktøy som kan brukes i arbeidet med å skape et godt samarbeid

- [Brobyggerprogrammet](#)
- [Familieråd](#)
  - Har det vært familieråd, og i så fall skal det være oppfølgende familieråd?
  - Hvilken rolle kan fosterforeldrene ha i familierådet?
  - Om det ikke har vært familieråd - er dette aktuelt å ha?

Hvis fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk – vær oppmerksom på:

- Emosjonelle bånd
- Hvilken hjelp trenger de og hvem kan hjelpe dem ved samarbeidsutfordringer i forbindelse med samvær eller annen kontakt?
- Lojalitetskonflikter

Hjemmeoppgave

- Se filmen: [Meg og familiene mine - Voksne for Barn \(vfb.no\)](http://Meg.og.familiene.mine-Voksne.for.Barn.vfb.no)
- Snakk sammen om egne holdninger til barnets familie og samvær

5.6 Tema 3 – Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet

Overordnede mål

- Bidra til at barnet opplever at både foreldre og fosterfamilien aksepterer barnets behov og følelser knyttet til å være en del av to familier

Forslag til verktøy

- Hjemmeoppgave
- [Trygg base hefte](#) – for fosterforeldre
- [Trygg base hefte](#) – for veileder

Introduksjon til tema 3

Introduser begrepene tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet

Tilknytning

Tilknytning utvikles i samspill med omsorgspersoner og er et emosjonelt bånd som dannes mellom barnet og en spesifikk annen person. Et lite barn med trygg tilknytning vil søke omsorg og trøst når det er redd og skremt. Et barn som med utrygg tilknytning vil kanskje ikke vise behovet for nærhet, trøst og beskyttelse.

Se filmen – [Hva er tilknytning?](#)

- Hvilke tanker får fosterforeldrene etter filmen?

Indre arbeidsmodeller

Fra Trygg base- veileder: “Indre arbeidsmodeller er et sett av forventninger og grunnleggende antagelser om seg selv, om andre, og om relasjoner” (Trygg Base heftet s. 7)

- Snakk om hva tilknytning og indre arbeidsmodeller er, og hvordan tilknytningsstilen kan virke inn på de indre arbeidsmodellene.

Atferden henger sammen med indre arbeidsmodeller og tilknytningsstil. Barn tilpasser seg, og mangelen på en trygg base kan føre til at barnet utvikler beskyttende atferdsmønstre.

- Har dere eksempel på slik atferd hos fosterbarnet?

Utrygg tilknytning kan «repareres». Men de lærte måter å møte verden på vil likevel komme tilbake når barnet er under press. Å møte barn med sensitiv omsorg – si at de klarer å sette seg inn i barnets sted og samtidig er bevisst sine egne følelser.

- Hvordan møter dere barnet med sensitiv reflektert omsorg – gode eksempler

En trygg base

Alle barn har et grunnleggende behov for å oppleve trygghet. Dette er helt sentralt for utvikling, læring og vekst. Barn som bor i fosterhjem og som har opplevd utrygghet, har et spesielt behov for å erfare vedvarende og stabil trygghet.

- Se filmen: [Å skape tilhørighet - Norsk Fosterhjemsforening](#)
- Hva tenker fosterforeldrene etter å ha sett filmen? Umiddelbare tanker.
- Et viktig tema kan være tilhørighet tross at man ikke vet hvor lenge barnet skal bo i fosterhjemmet

Tilgjengelighet - hjelper barnet til å føle tillit

For å kunne bli en trygg base for et fosterbarn må fosterforeldre være både fysisk og emosjonelt tilgjengelige for barnet

- Å være tilgjengelig – snakk med fosterforeldrene om hvordan de er tilgjengelig for barnet i det daglige.
- Hvordan er disse omsorgstilnærmingene med på å hjelpe barnet til å bygge opp tillit
- Snakk om hvordan det går an å bygge tillit selv når fosterforeldre og barnet er fra hverandre
- Tips til aktiviteter og lek (Trygg Base hefte s 19)

Hvis fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk – vær oppmerksom på:

- Hvordan er tilhørigheten til den delen av familien som fosterhjemmet ikke er i familie med?

Hjemmeoppgave

- Hva har dere gjort, og hva kan dere gjøre videre for å fremme fosterbarnets tilhørighet til dere?
- Hvordan viser dere barnet at dere er tilgjengelige
- Se etter små tegn til at barnet begynner å føle tillit

5.7 Tema 4 - Følelsesregulering

Overordnede mål

- Bli mer bevisst hvordan egne reaksjoner og følelser påvirker barnet i samregulering

Forslag til verktøy

- Toleransevinduet

Introduksjon til tema 4

Evnen til å regulere og mestre egne følelser og impulser er avgjørende for et godt liv. Barna trenger voksne som er villige til å samregulere når følelsene blir overveldende

Temaene vi skal gå gjennom er reguleringsstøtte, introduksjon til traumebevisst omsorg og toleransevinduet.

Reguleringsstøtte

Begrepet reguleringsstøtte henspiller på det vesentlige fenomenet at barn, men også voksne, av og til trenger hjelp og støtte fra andre, og da spesielt fra nære og kjente omsorgsgivere, for å regulere seg selv og komme i balanse emosjonelt, mentalt og relasjonelt.

Se filmen sammen

Reguleringsstøtte - <https://www.youtube.com/watch?v=hiOgpLjNcTA>

Spørsmål til refleksjon:

- Refleksjon rundt filmens tema, umiddelbare tanker og følelser
- Hvilke følelser oppleves “truende” på deg? Hvilke situasjoner gjør at dere opplever at det er vanskelig å ha kontroll over egne følelser?
- Snakk om hvilke følelser hos barnet som påvirker fosterforeldrene positivt og negativt.
- Hva vet dere om barnet som hjelper dere til å tåle og forstå følelsene?
  - Hvem kan hjelpe deg til en bedre forståelse?
- Finn gode eksempler på samregulering mellom fosterforeldrene og barnet.

Stress og traumer skader barns utvikling

Barn som har erfart omsorgssvikt og mishandling har oftest vært uten mulighet til å få sine tanker og følelser forstått og bekreftet. De kan ha vært i en situasjon der ingen var tilgjengelig eller i stand til å hjelpe dem til å håndtere sterke følelser.

Barn som har vært utsatt for traumer og/eller overveldende stress utvikler et alarmsystem som er overaktivert. Dette kan medføre at de har følelsesreaksjoner som kan virke uforståelig for de rundt. Barnet kan ha utviklet trigger og smerteuttrykk som kan være vanskelig for de rundt å forstå. - Trigger er sanseinntrykk, syn, hørsel, varme, lukt, smak som minner om traumatisk hendelse. Aktiverer en hukommelse som ligger bortgjemt – slik at ubehaget kommer. Det blir nesten som å oppleve krenkelsen på nytt. Rvts sin definisjon på begrepet smerteuttrykk er atferd som i første omgang kan virke uforståelig og som kan være uttrykk for indre smerte. Smerteuttrykk er å beskrive og sette navn på det som andre ville kalt atferd eller atferdsforstyrrelse. Forskjellen er at symptom er beskrivelse av hvordan ting ser ut på utsiden eller hvordan de oppfører seg, mens smerteuttrykk viser til det som er det sentrale – Mennesker gjør ting for å dempe en smerte, uttrykke en smerte eller regulere følelser som er ubehagelige.

- Snakk om fosterforeldrenes forståelse av dette knyttet til deres fosterbarn.
- [David Lynch Foundation - Sounds of Trauma - YouTube](#)
  - Umiddelbare reaksjoner på filmen – sammenheng med oppdraget som fosterhjem.
  - Snakk om hvilke trigger deres fosterbarn kan ha.

Toleransevinduet

Begrepet toleransevinduet referer til det spennet av aktivering som er optimalt for et individ- ikke for høyt og ikke for lavt. Det er i denne sonen vi lærer lettest og hvor vi er mest oppmerksomt tilstede i situasjoner og relasjoner.

- Se filmen: [Toleransevinduet - YouTube](#)
- Spørsmål til refleksjon:
  - Snakk sammen om hvordan fosterforeldrene kan forstå barnets atferd i lys av toleransevinduet
  - Snakk sammen om hvordan fosterforeldrene kan forstå seg selv i lys av toleransevinduet.

Hvis fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk – vær oppmerksom på:

Det kan være særlig vanskelig og skambelagt for familie og ta inn over seg at barnet er utsatt for omsorgssvikt, og at dette har fått konsekvenser for barnet.

Hjemmeoppgave

- Snakk sammen om:
  - Hvordan merker du selv at du er utenfor toleransevinduet ditt?
  - Hvordan merker partneren din at du er utenfor toleransevinduet ditt
  - Hvem kan hjelpe når du er utenfor toleransevinduet ditt og hvordan?
  - Hva hjelper barnet når det er uregulert? Konkrete eksempler
  - [Filmer om hvordan stress og traumer skader barns utvikling – CACTUS \(cactusnettverk.no\)](https://www.cactusnettverk.no)

5.8 Tema 5 - Avvisning

Overordnede mål

- Få en forståelse av hva avvisning kan være uttrykk for
- Bli bevisst egne reaksjoner, og hvordan du tåler å bli avvist

Forslag til verktøy

Faglitteratur:

Pinnsvinets dilemma : <https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2020/08/avvisning-fagtekst.pdf>

Introduksjon til tema 5

Avvisning kan være vanskelig for fosterforeldre å håndtere. Det kan skape følelser i oss selv som påvirker hvordan vi møter den andre. Om dere tenker tilbake til filmen dere så om følelsesregulering kan en forstå at en kan møte avvisning med avvisning. Egne erfaringer med avvisning har betydning for hvilke følelser det skaper hos oss.

Vi skal se filmen: [Avvisning - Norsk Fosterhjemsforening](#) og reflektere rundt filmen

- Hva tenker fosterforeldrene om avvisning?

Koble til forrige tema følelsesregulering

Avvisning – intro

- Er noe av det de tematiserer i filmen gjenkjennbart for dere?
- Når fosterbarnet avviser familiens barn

Avvisning som mestringsstrategi

- Er dere kjent med hvilke omsorgserfaringer barnet har med seg?
- Er dere kjent med hvilke strategier barnet har

Hvorfor spolerer barnet hyggelige situasjoner?

- Refleksjon rundt filmen?
- Er det noe som er kjent?
  - Har dere opplevd at barnet har spolert hyggelige situasjoner?
  - Når fosterbarnet avviser familiens barn
- Har dere sett små tegn på at det er skapt et bånd mellom deg/dere og fosterbarnet?

Trangen til å avise tilbake

- Vis til eksempelet i filmen hvor fosterbarnet snakker om fostermors mor – hvilke følelser ville det ha kjent på i en slik situasjon?
- Hvordan er det for deg å bli avvist?
  - Følelser og minner fra tidligere erfaringer med avvisning

- Hvem kan du snakke med om dine følelser når du opplever slike situasjoner?
- Når fosterbarnet avviser familiens barn eller motsatt
  - hvilke følelser vekker det hos dere?

Hvordan regulere nærhet og avstand?

- Nærhet – hvilken fysisk kontakt tåler/tåler ikke ditt fosterbarn?
  - Hvordan signaliserer barnet behov for nærhet?
- Hva gjør du for å vise barnet at du bryr deg?
  - Ved behov snakk med fosterforeldrene om alternative måter til å gi nærhet på.

Samspill for fremtiden

”Det som skades i relasjon må heles i relasjon”

Dette er et kjent sitat fra den amerikanske psykologen Judith Herman. Gjennom nye relasjonelle erfaringer kan barnet gradvis erfare at en kan stole på andre mennesker og de kan være til god hjelp.

- Snakk om fosterfamiliens viktige rolle

Barns normalatferd vs. reaksjoner på tidligere erfaringer

- Refleksjon rundt hva de som fosterforeldre tenker er normal avvisning. Finn konkrete eksempler og drøft om dette er normal atferd eller reaksjoner på tidligere erfaringer.

Hvis fosterhjemmet er i familie eller nære nettverk – vær oppmerksom på:

- Når barnet ikke vil møte foreldrene sine
- Det kan oppleves annerledes å bli avvist når man har en annen rolle enn tidligere

Hjemmeoppgave

- Finn eksempler der dere klarer å møte avvisning på en god måte.
- Se filmen “Removed”

<https://www.youtube.com/watch?v=IOeQUwAjE0&list=PLTwHgvjDCpdRLwrXF10jCX-tcl3tobH0K&index=40>

5.9 Tema 6 - Den nye familien, evaluering og veien videre

Overordnede mål

- Sammenfatte Omsorgspakken og avklar videre behov for oppfølging og veiledning

Introduksjon til tema 6

Vis til tidligere tema.

- Den nye familien
- Samarbeid med barnets familie
- Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelighet
- Følelsesregulering
- Avvisning
- Å være fosterhjem for familie eller nære nettverk

Er det noe som vi har snakket om tidligere som dere ønsker å snakke om i dag?

Egenomsorg

- Snakk om egenomsorg
  - Viktigheten av å ta vare på seg selv
  - Hvordan holde seg innenfor eget toleransevindu?
  - Hvem og hva kan være til hjelp for å klare det?
  - Hva kan gi deg energi og påfyll i hverdagen?
    - Hjelp dem å komme på de små tingene?
- Snakk om parforholdet
  - Viktigheten av å ta vare på parforholdet
  - Hvordan gjøre dette?
  - Hvem og hva kan være til hjelp for å klare det?

Oppfølging og veiledning videre

- Snakk sammen om behovet for videre oppfølging og veiledning
  - Veiledningsgruppe?
  - Særskilte behov hos barnet?
  - Hjelp fra andre tjenester/instanser?
    - Bufetats videreopplæringskurs - fosterhjem.no.
    - Familievernkontoret
    - Andre
- Lag sammen en plan for videre oppfølging og veiledning

Evaluering

- Har temaene i Omsorgspakken vært relevante?
- Har samtalene bidratt til at dere er bedre rustet som fosterhjem?
- Er det tema som dere har savnet?

Gutt 7 år

6 Avslutning

Omsorgspakken er et resultat av fosterhjemsnettverkets arbeid, og et produkt av at læringsnettverkene har ansatt og prøvd ut fosterhjemsressurs stillinger. Det har vært viktig at utviklingsarbeidet som har pågått de siste årene skal komme de vi jobber for til gode. Vi har tro på at hvis en tar i bruk dette verktøyet når et barn flytter inn i et fosterhjem vil det kunne føre til at barnet, foreldrene og fosterfamilien får en mer lik praksis i oppfølgingen på tvers av Trøndelag – og det vil komme både barna, foreldrene og fosterfamilien til gode.

Gjennom tilbakemeldinger fra utprøving vil det kunne bli aktuelt med revideringer og justeringer av veilederen.

Man ser også behov for lignende verktøy for veiledning av foreldre. Et slik veiledningstilbud kan bli gitt etter en har gjennomgått Omsorgspakken. Siden læringsnettverket Innherred har fått et spesifikt oppdrag og midler knyttet til dette vil de fosterhjemsressursene som er tilknyttet Innherred utvikle videre en egen veileder for det videre veiledningsløpet med foreldre.

Vi håper dere liker det dere leser og får lyst til å prøve det ut.

Jente 10 år

Kilder

Barne og familiedepartementet (2021)

Et trygt hjem for alle –Regjeringens fosterhjemstrategi (2021-2025)

Barne og familiedepartementet (2021) Barns rettigheter under saksbehandlingen

Barne og familiedepartementet (2003) FNs konvensjon om barnets rettigheter

Barne og likestillingsdepartementet (2006) Rutinehåndbok for kommunenes arbeid med fosterhjem

Barne- og likestillingsdepartementet (2009)

Snakk med meg! En veileder om å snakke med barn i barnevernet

Barne- og likestillingsdepartementet (2006)

Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder – Q-1104 B

Barne, likestillings og inkluderingsdepartementet (2010) Fosterhjemavtalen

Barnevernloven: lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100

Bunkholdt og Kvaran (2015) Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid

Gyldendal Akademisk, 2015

Forskrift om fosterhjem (2003)

Gundersen og Jessen, (2019) Working paper

Å være fosterfamilie – erfaringene til fosterforeldre og deres egne barn

Meld.St. 17 (2015–2016) Trygghet og omsorg – Fosterhjem til barns beste

Mollestad og Skilbred (2009) Foreldres opplevelse av et foreldreskap på avstand.

Fontene – forskning, 2

NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem

Prop. 106 L (2012–2013), Endringer i barnevernloven

Oversikt over filmer

- [Tankar og følelsar](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=rAhtXVtNb8E>
- [Samvær - Norsk Fosterhjemsforening](#)
<https://www.fosterhjemsforening.no/pedagogikk-for-fosterforeldre-2/samvaer/>
- [Meg og familiene mine - Voksne for Barn \(vfb.no\)](#)
<https://vfb.no/artikler/meg-og-familiene-mine/>
- [Hva er tilknytning?](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=wH0eryCO1c8>
- [Å skape tilhørighet - Norsk Fosterhjemsforening](#)
<https://www.fosterhjemsforening.no/pedagogikk-for-fosterforeldre-2/tilhorighet/>
- [David Lynch Foundation - Sounds of Trauma - YouTube](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=bgpRw92d1MA>
- [Reguleringsstøtte - Traumefeltets viktigste verktøy?](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=hiOgplJNcTA>
- [Toleransevinduet - YouTube](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=ugC4EdmsKWc>
- [Filmer om hvordan stress og traumer skader barns utvikling – CACTUS \(cactusnettverk.no\)](#)
<https://www.cactusnettverk.no/filmer-om-hvordan-stress-og-traumer-skader-barns-utvikling/>
- [Avvisning - Norsk Fosterhjemsforening](#)
<https://www.fosterhjemsforening.no/pedagogikk-for-fosterforeldre-2/avvisning/>
- [Removed](#)
<https://www.youtube.com/watch?v=IOeQUwdAjE0&list=PLTwHgvjDCpdRLwrXF10jCX-tcl3tobHOK&index=41>

Nettkilder

- [Landsforeningen for barnevernsbarn](#)
- [Forandringsfabrikken](#)
- [Organisasjonen for barnevernsforeldre](#)
- [Fosterhjemsforeningen](#)
- Å eie sin egen historie - <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/A-eie-sin-egen-historie.pdf>
- Brosjyren «Til deg som bor i fosterhjem 0-12 år» / «Til deg som bor i fosterhjem 13-18 år» fra Bufdir.
- [Genogram](#)
- Håndbok for barnevernsforeldre - <http://barnevernsforeldrene.no/wp-content/uploads/2017/08/handbok2016.pdf>
- ["Hvilken informasjon bør fosterhjemmet få når et barn skal flytte i fosterhjem?"](#)
- [Les mer om skolebytte og samarbeid mellom skole og barnevern i skoleveilederen](#)
- Informasjon om oppdraget som fosterhjem
  - [Fosterhjemsavtalen](#)
  - [Fosterhjemsavtalen – nytt punkt 10](#)
  - [Fosterforeldres arbeidsrettslige stilling og deres sosiale rettigheter](#)
- Informasjon om barneverntjenestens oppfølging og oppfølging av andre <https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2019/06/Samarbeidsguiden.pdf>
- Fosterforeldrenes egne barn <https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2015/06/Fosterforeldres-egne-barn.pdf>
- [Faglig anbefaling – Fosterhjems plasseringer i barnets slekt og nære nettverk](#)
- [Samarbeidsguide fra Fosterhjemsforeningen](#)
- [Samværsguide fra Fosterhjemsforeningen](#)
- [Brobyggerprogrammet](#)
- [Familierråd](#)
- Traumebevisst ordliste: <https://www.traumebevisst.no/ordliste/#mentalisering>
- **Pinnsvinets dilemma** : <https://www.fosterhjemsforening.no/wp-content/uploads/2020/08/avvisning-fagtekst.pdf>

Vedlegg

- Mal på planer:
  - Årlig plan og sjekklister for oppfølging av barn i fosterhjem
  - Plan for oppfølging og veiledning av foreldre med barn i fosterhjem

Vedlegg 1

Årlig plan og sjekkliste for oppfølging av barn i fosterhjem

	Planlagt	Utført	(Vedlegg notat)
1.Oppf.besøk Samtale med barnet			
2. Oppf.besøk Samtale med barnet			
3. Oppf.besøk Samtale med barnet			
4. Oppf.besøk Samtale med barnet			
Reduskjon av oppf.besøk vurdert			
Reduksjon av tilsyn vurdert			
Samværsplan (utarbeides sammen med parter, fosterf. og barnet)			
Tilbudt tillitsperson			
Årlig gjennomgang av fosterhj.avtale			
Ansvarsgruppemøter			
Oppfølging av biologisk foreldre (tilbudt, henvist videre el.)			
Tilsynsfører (antall rapporter, har/har ikke, hvis ikke-ekstra oppfølging?)			
Omsorgsplan			

Ev. endringer hvis forutsetningene endres			
---	--	--	--

Omsorgspakken til barnet:

	Planlagt	Utført	(Vedlegg notat)
Tema 1: Meg og mine familier			
Tema 2: Samvær og kontakt med familie og nettverk			
Tema 3: Å høre - tilknytning og tilhørighet			
Tema 4: Hvorfor kan jeg ikke bo sammen med mamma og pappa?			
Tema 5: Mitt liv – min historie og min identitet			

Omsorgspakken til fosterforeldre:

	Planlagt	Utført	(Vedlegg notat)
Tema 1: Den nye familien			
Tema 2: Samarbeid med barnets familie			
Tema 3: Tilknytning, tilhørighet og tilgjengelig			
Tema 4: Følelsesregulering			
Tema 5: Avvisning			
Tema 6: Den nye familien – evaluering og veien videre			

Vedlegg 2

Plan for oppfølging og veiledning av foreldre med barn i fosterhjem – vedr. Navn

Hvem har deltatt i utforming av planen:

Periode:

Dato for evaluering:

Situasjonsbeskrivelse:

Helse:

Fysisk helse, psykisk helse, hvem kan hjelpe deg med hva? Egne mål?

Aktivitet i hverdagen, arbeid, økonomi:

Dagens situasjon. Mål/delmål?

Bolig:

Dagens situasjon. Ev. mål/delmål?

Samvær:

Hyppighet, hvordan fungerer samværene nå, tilsyn?

Tiltak:

Hvordan kan du hjelpe barnet ditt?

Foreldrenes beskrivelse av dette.

Hvordan kan barneverntjenesten hjelpe deg?

*Ved ønske om veiledning: konkretiser hva det skal veiledes på og hvordan (tenk tiltaksplan).
Henvise til andre?*

Hvordan kan andre hjelpeinstanser hjelpe deg?

Behov for henvisning?

Samarbeid med fosterforeldrene og barneverntjenesten:

Hvordan fungerer dette i dag? Hva kan gjøres for å bedre dette? Felles møter?

Hva skal til for at det kan bli mer samvær?

F.eks. følge opp veiledning, barnet ønsker dette selv, samværene stabile over tid, fylkesnemnda/tingretten går inn for økning av samvær.

Hva kan medføre at det ikke blir mer samvær?

F.eks. ikke fulgt opp og nyttiggjort deg av veiledning, barnet ønsker ikke økning, ustabilitet etc.

Hva skal til for at barna kan flytte hjem igjen?

F.eks: punktene over er oppfylt, psykisk helse/ rusmiddelmisbruk stabilt over tid, nyttiggjør deg av veiledning – dette fremkommer under samvær, viser innsikt og forståelse for hvorfor barnet ble plassert i fosterhjem og hvilke behov barnet har fra sine omsorgspersoner. Fylkesnemnda/domstolen går inn for tilbakeføring.

Hva kan føre til at barna ikke kan flytte hjem igjen?

F.eks.: punktene over er ikke oppfylt. Psykisk helse/rusmisbruk har ikke vært stabil over tid, fylkesnemnda/domstolen går ikke inn for tilbakeføring, barnets sårbarhet for endring og dets særlige behov tilsier at en flytting vil være til vesentlig skade for barnet.

Det anmerkes at dette er de områdene barneverntjenesten vurderer at er viktig for barnet ut fra dagens situasjon. Dette må vurderes fortløpende og det vil kunne være områder som senere vurderes å ha mindre betydning, eller som vil komme til som nye områder ved en senere vurdering.

Signatur

Opplysninger i lovverket om krav til barneverntjenesten om oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse

Lov om barneverntjenester § 4-16:

“...Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Der hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barneverntjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 4-21...”

Prop. 169 L (2016-2017) Kapittel 17, 17.1.3.avsnitt:

“...I nytt sjette punktum presiseres det at der hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barneverntjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet etter § 4-21. Omsorgsovertakelser er i utgangspunktet midlertidige og barneverntjenesten skal aktivt arbeide for tilbakeføring der det er mulig og til barnets beste. I disse tilfellene er det viktig at tilknytningen mellom barn og foreldre ivaretas i størst mulig grad. Tilknytningen mellom barn og foreldre må vektlegges blant annet ved avgjørelser om samvær og kontakt.

Sentralt for vurderingen av om barneverntjenesten skal arbeide aktivt for tilbakeføring vil være fylkesnemndas vedtak, herunder varigheten av vedtaket og særlige forhold hos barnet og foreldrene.

Oppfølging og veiledning av foreldre som skal bidra til at foreldrene kan få barnet tilbake må balanseres mot hensynet til barnets behov for ro og stabilitet. I noen saker vil det på bakgrunn av sakens karakter ikke være til barnets beste å arbeide for tilbakeføring. Formålet med oppfølgingen kan i slike tilfeller for eksempel være å legge forholdene til rette for at samvær skal gjennomføres på en god måte eller å veilede foreldrene i den nye rollen.

Barneverntjenesten må fortløpende følge med på barnet og foreldrenes situasjon og vurdere formålet med oppfølgingen. Barneverntjenesten må arbeide systematisk og ha rutiner for hvordan barneverntjeneste skal følge opp både barn og foreldre...”